

STORMEN

AV WILLIAM SHAKESPEARE

PREMIERE 24. JANUAR 2009 HOVEDSCENEN

ROGALAND

TEATER

KJÆRE PUBLIKUM!

Det siste stykket Shakespeare skrev blir det første stykket jeg ønsker at dere skal oppleve her på vår hovedscene. Hvorfor? Den store dramatikerens viser oss teatret i teatret, spillet i spillet.

Shakespeare gir den utstøtte Prospero regissørens rolle, lar ham iscenesette sin hevn ved å la mennesker og ånder ufrivillig delta i et storslått rollespill som kan ligne de drama vi selv kanskje er en del av.

Eventyret og fabelen som form brukes av Shakespeare på en måte som fører oss inn til spørsmålet om hvorvidt kunsten og magien er egnet for moralisering og maktbruk. Hva er teatrets oppgave, hva er fortellingenes gyldighet i dag? Lar vi oss lede av blendverk og andres overlagte regi i våre liv, er vi også offer for billedbruk og framstillinger av fakta som gjør at vi mister perspektiv og forståelse? Om teksten er gammel og teatret tydelig fjernt fra virkeligheten, er det ikke nettopp da vi best kan se oss selv og våre valg i verden?

Velkommen til Stormen.

ARNE NØST
Teatersjef

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

EN FORFATTER LEGGER NED SIN PENN

Av Michael Evans

Shakespeares siste stykke - og et farvel til diktning

Stormen skulle bli Shakespeares siste selvstendige verk. I 1611, året han skrev det, var han Englands mest respekterte og populære dramatiker og en velholden borger. Han var en av lederne og medeier i teatertruppen The King's Men, som sto under kongens direkte beskyttelse. Han var også medeier i to av Londons fineste teaterbygninger, The Globe og Blackfriars, og han hadde nylig investert i et standsmessig hus i hjembyen Stratford-upon-Avon, der han også eide mye produktiv jordbruksjord.

Hans velstand og posisjon var fruktene av mange års ufattelig slit. Han var 47 år gammel – en anselig alder den gang. Han hadde skrevet i alle fall 36 helaftens skuespill (for det meste på vers), han hadde bidratt til flere andre stykker som medforfatter og konsulent, og han hadde skrevet en rekke dikt. Som om skrivingen ikke var nok: han var også aktiv i teateroppsetninger, både som skuespiller og produsent.

Ut fra de sparsomme opplysningene vi har om Shakespeares liv, virker det som om han gjorde seg klar i disse årene til en pensjonistilværelse i hjembyen Stratford. Han brøt ikke alle båndene med teatertruppen i London, men vi kan se av investeringene hans i Stratford at han tenkte seg dit. Blant annet kjøpte han seg inn i et lite jord-

© Robert Conley

brukskollektiv som skulle gi ham en sikker årlig avkastning så lenge han levde. Denne investeringen ville bare lønne seg dersom han kom til å leve lenge.

De siste årene hadde flere av skuespillene hans kretset rundt aldersproblematikken: hva skjer med deg når du blir gammel? I *Kong Lear* (1606) viser han hvor galt det kan gå når en mektig gamling trekker seg tilbake. I *Stormen* ser han mer optimistisk på det. Prospero, hans alter ego, er en mektig magiker som velger å legge tryllestaven sin ned:

*Til reddsom torden
Har jeg gitt ild, og kløvet gudens ek med
hans eget lyn; jeg rystet faste forberg,
og rykket gran og seder opp med roten.
På mitt bud åpnet graver seg og vekket
de sovende, og slapp dem ut. Så sterk var
min kunst! Men denne grove trolldom vil jeg
gi avkall på. (...) Så brekker jeg min stav,
og graver den fler favner ned i jorden;
min bok skal druknes dypere i havet
enn noe lodd tok bunn.*

Dette er passende ord for Prospero, rett før hans møte med de skipbrudne. Han har tryllet frem stormen og tryllet

frem venner og fiender fra deres metaforiske graver. Men før han møter dem, gir han avkall på sine okkulte krefter. Uten tryllestav, uten magibok; han vil møte dem som deres likemann. Ikke for å straffe, men for å tilgi.

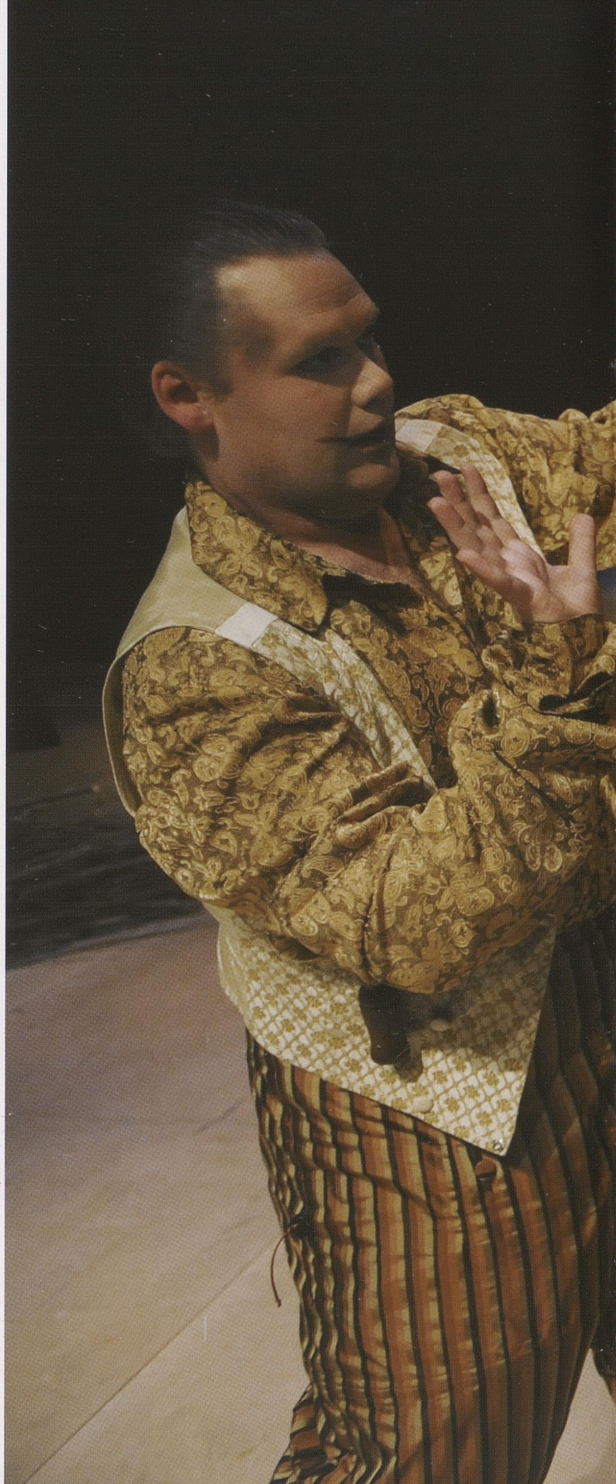
Men ordene er også passende for en dramatiker som skal legge ned sin penn. Som Prospero, har Shakespeare kunnet trylle frem personer og fått dem til å danse etter hans pipe.

Stormen blir en slags oppsummering av hele hans karriere: det unge forelskede paret, Miranda og Ferdinand, minner oss om Romeo og Julie; renkespillerne Antonio og Sebastian har sine forgjengere i utallige skurker i hans kongedramaer, som *Macbeth*. Drukkenboltene Trinculo og Stephano likner mye på et snes andre komiske figurer; som porteren i *MacBeth* eller Toby og Andrew i *Helligtrekongersaften*. Luftvesenet Ariel er en videreutvikling av Puck i *En midsommernattsdrøm*. Det er som om Shakespeare måtte kalle disse skikkelsene frem fra graven igjen – for å ta farvel. Han tryller dem frem en siste gang, så legger han ned pennen. Han gir avkall på sine magiske krefter; for å leve resten av livet som humrende pensjonist.

Nå gikk det ikke helt slik han kanskje hadde trodd. Etter *Stormen* var han medforfatter, sammen med John Fletcher, på tre nye stykker: *Henrik VIII*, *To adelige slektninger* og *Cardenio*. Det kan virke som om han forsøkte å lære opp den unge Fletcher, slik at han kunne overta stillingen som husdikter for The King's Men. Men ingen av disse stykkene spilles særlig ofte i dag; de regnes mest som kuriositeter.

Henrik VIII har fått en spesiell plass i teaterhistorien: under utfremføringen i Globe-teatret, 29. juni 1613, ble noen kanoner med løskrutt avfyrt. Ladningen landet på halm-taket, og hele teaterbygningen tok fyr. Skuespillerne og publikum klarte å rømme, men det økonomiske tapet, også for Shakespeare, var stort.

Shakespeare fikk ikke leve så lenge som han hadde håpet. Han døde av ukjent årsak kun tre år senere, 52 år gammel.

MINNER FRA FREMTIDEN

Teatersjef Arne Nøst i samtale med Øyvind Osmo Eriksen, regissør og Kristian Lykkeslet Strømskag, dramaturg

AN: Hva er Stormen?

ØOE: Stykket heter *Stormen*, og det er det jeg har ønsket å gjøre denne forestillingen til. Menneskene i dette stykket blir gjennom en storm kastet ut av sine vante roller og miljøer for å stille spørsmålstegn ved sine liv. Dette er for meg en grunnleggende fascinasjon ved dette stykket.

KLS: Når man jobber med et nytt stykke, er konteksten det skal produseres i, viktig. Hvorfor gjør vi dette stykket her; nå, for dette publikummet? *Stormen* er sjelden spilt i de senere år; og da vi begynte å jobbe med stykket, så var det som for første gang. For meg er klassiske tekster minner fra fremtiden. De er "tidskapsler" som er sendt til fremtiden – de kommer fra fortiden, men de åpnes hos oss nå, og de vil være her i århundre. De inneholder en kollektiv hukommelse av menneskelig oppførsel – ambisjoner; forhåpninger; illusjoner. Som "tidskapsler" er det interessant å finne dem og så åpne dem. *Stormen* er en slags bruksanvisning for den neste generasjon, skrevet av Shakespeare for fremtiden, en guide inn i politikk og humanitet.

AN: Hva er det med stykket som har resonans i det 21. århundret?

ØOE: Verden er fylt av like mye maktbegjær; svik og ignoranse som på Shakespeares tid. Vår vilje og evne til selv-ransakelse har vel heller ikke utviklet seg nevneverdig de siste 400 årene. Jeg tror Shakespeare så dette i oss, og jeg ser *Stormen* som siste farvel fra Shakespeare hvor han ber oss om å ransake oss selv og stille spørsmålstegn ved våre sannheter. Han gjør det vi drømmer om: direkte å konfron-

tere "tyrannens overgrep, den stoltes frekkhet og alle deres spark som langmodig ånd vil få av åndløshet". Vi behøver ikke å vise til finanskrisen, og den stormen den fører med seg for å se aktualiteten i dette stykket.

KLS: Det er noe samtidig over *Stormen*. Det høres selvfølgelig latterlig ut siden det er skrevet for snart 400 år siden; det kan selvsagt ikke bokstavelig snakke om vår tid. Det er ikke det at Shakespeares observasjoner fortsatt er gyldige, det er mer enn det. For meg er det som om ingenting har hendt i vår verden siden stykket ble skrevet. Vi tror at demokratiet vårt er det beste systemet, men det er fortsatt et kompromiss. Mange såkalte demokrati er egentlig teknokrati eller plutokrati – slik som Napoli i *Stormen*. Det er umulig å lese Prosperos epilog uten å tenke at den er rettet til oss i dag. Kanskje trenger vi en Prospero?

AN: Forholder produksjonen i så måte til sin egen samtid?

ØOE: Om vi ikke kler opp Prospero i dongeri og hette-genser; mener jeg likevel at den kampen de forskjellige karakterene går igjennom forholder seg den, ja. Og om vår samtid tilsynelatende ikke strutter av ånd, finnes det nok en tørst etter det. Dette har vi tatt følgende av og har invitert en hel bråte med ånder til fornøyelse for alle de som vil ta turen til Rogaland Teater:

KLS: Forestillingen er på ingen måte plassert i 2009 – men jeg tror på et teater som er her og nå, så det er egentlig ikke et spørsmål om samtid eller en Shakespearsk fortid, det er heller et blikk inn i fremtiden. Verken Alonsia, Caliban eller Prospero er fra Shakespeare plassert i en reell tid.

De lever i en illusjon – i en teaterillusjon. *Stormen* er et stykke om oppdagelsen av fremtiden, drømmen om en ny og bedre verden, så resonansen vil uansett tid være sterk. Forhåpentligvis finnes det alltid en fremtid.

AN: Dere begynte prøvene med bevegelse og ikke med ord, hvorfor det?

ØOE: Det er jo alltid en utfordring å finne den beste arbeidsformen til enhver produksjon, avhengig av stykkets og forestillingens form, sjanger og innhold. Og Shakespeare har tydeligvis ikke hatt noen ambisjon om å gjøre det enkelt for oss i *Stormen*. Men vi har tatt utgangspunkt i at på denne øya hvor disse karakterene bor på kan alt skje. Den er befolket av en mester i magi, de frie kunster, ånder, nymfer og lignende. Dette faktum har inspirert oss til finne et eget fysisk språk.

KLS: Som utgangspunkt for det fysiske uttrykket ligger en forståelse for tekstens mulige åpninger, meningsmuligheter og motiv. Dette har vi prøvd å nærme oss gjennom analyse og kreativ lesning, altså ikke en fysisk krevende prosess, men likevel utfordrende og viktig forarbeid. Vi har prøvd å finne de grepene der skuespilleri, scenografi, koreografi, musikk og lys som fungerer sammen innenfor vår lesning av teksten.

AN: Møtet mellom realitet og illusjon, er på mange måter teatrets skjæringspunkt. *Stormen* tematiserer dette, og i en form – altså teatret – som også står i dette spennet. Hvordan har dere forholdt dere til det?

ØOE: Vel, Prospero er stykkets regissør: Han bruker alle teatrets virkemidler for å gjennomføre sin plan. Dette gjør vi også. Altså er vi jo i en slags samme båt. Man kan si at teatret har liten påvirkningskraft i verden og at det bare er illusjoner og barnelek - og som Prospero sier i et svakt øyeblikk at hele vår klode, med alt som arvet livet – "skal smuldre sakte og lik vårt drama sporløst svinne hen i intethet". Dette berører hele vårt virke i teatret og i livet ellers: skal vi si at det ikke nytter – eller skal vi forsøke så

godt vi kan å gi noe godt til verden. Jeg mener at Prospero innser at alt han utretter kan oppleves som å pisse i havet, men samtidig vet han at i et øyeblikk av klarhet kan forandre et liv.

KLS: *Stormen* er full av drømmer og overnaturlige hendelser, trylleri og flygende ånder og en zoologi som er langt fra virkeligheten. Den verden som er beskrevet finnes ikke – det er en imaginær drømmeverden, en disorganisert virkelighet, og vi kan ikke løse det realistisk på scenen. Likevel må produksjonen føles ærlig. Jeg håper publikum vil føle seg knyttet til denne usynlige verdenen, og se ting de vanligvis ikke kan se, høre ting de vanligvis ikke kan høre. For står vi ikke alle i spennet mellom realitet og illusjon?

*With the help of your good hands:
Gentle breath of yours my sails
Must fill, or else my project fails*

Prospero

PÅ PROSPEROS ØY

En båt går under på stormfullt hav i en storm iscenesatt av trollmannen Prospero. Prospero og hans datter, Miranda, holder til på en øy etter at de ble satt til havs av Antonio, Prosperos bror. På denne måten fikk Antonio, i ledetog med Kong Alonso av Napoli avsatt Prospero som hertug av Milano. Når de skipbrudne - Prosperos bror; Kongen, deres menn og Kongens sønn, Ferdinand - så ender opp på Prosperos øy tar han i bruk de magiske kreftene han har. På øya rår han blant annet også over heksen Sycorax' sønn Caliban og ånden Ariel. De skipbrudne redder seg i land i tre leire: Ferdinand driver på stiene alene. Trinculo og drukkenbolten Stefano støter på Caliban og sammen mener de at de kan ta over styret på øya. Den siste leiren består av Kongen og hans trofaste menn. Ferdinand møter Miranda og forelsker seg hodestups, med Prosperos velsignelse, og de resterende får smake magiens medisin for sine lumske planer og tidligere ugjerninger.

PROSPEROS MAGI

Magi var et kontroversielt tema på Shakespears tid. Giordano Bruno ble brent i Italia i 1600 for sine okkulte studier; og engelskmannen John Dee døde i unåde i 1608 for sine studier av overnaturlige fenomener. I det protestantiske England var magi et tabu. Men ikke all magi var forbundet med ondskap. Flere teoretikere hadde et rasjonelt forhold til de overnaturlige og uvanlige fenomener. En slik tenker var Henricus Cornelius Agrippa som publiserte *De Occulta Philosophia*, med observasjoner av det han kalte "guddommelig magi", lik Prosperos, basert på datidens vitenskap, rasjonalitet og guddommelighet framfor det okkulte.

STORMEN I MUSIKKHISTORIEN

Ingen av Shakespeares andre stykker har vært så mye til inspirasjon for komponister gjennom historien som *Stormen*. To tradisjonelle ballader fra James Is tid har fulgt oppsetninger i hvert fall siden 1659. Beethovens piano-sonate nr. 17, op. 31, nr. 2 har undertittelen *Stormen* og blant andre som har latt seg inspirere til tonesetting av stykket er Tchaikovsky og Sibelius.

Av Bente Aae

STORMEN

AV WILLIAM SHAKESPEARE GJENDIKTET AV ANDRÉ BJERKE
BEARBEIDET AV ØYVIND OSMO ERIKSEN OG KRISTIAN LYKKESLET STRØMSKAG

Alonsia, dronning av Neapel
Sebastian, hennes bror
Prospero, hertug av Milano
Antonio, hans bror
Ferdinand, dronningens sønn
Gonzala, rådgiver
Caliban, trell
Trinculo, narr
Stephano, kjellermester
Miranda, Prosperos datter
Ariel, en luftånd
Ånd, Ariels tjener
Ånd, Ariels tjener
En skipper
En båtsmann

Dansere

METTE LANGFELDT ARNSTAD
GLENN ANDRÉ KAADA
EVEN STORMOEN
ANDERS DALE
AUDUN SANDEM
MARIANNE HOLTER
JAN SÆLID
CATO SKIMTEN STORENGEN
LARS FUNDERUD JOHANNESSEN
KATRINE DALE
NINA ELLEN ØDEGÅRD
OLE A. SIMENSEN
GRETELILL TANGEN
OLE A. SIMENSEN
CATO SKIMTEN STORENGEN

IDA WIGDEL
JULIE DRØNEN EKORNES
KRISTINA SØETORP

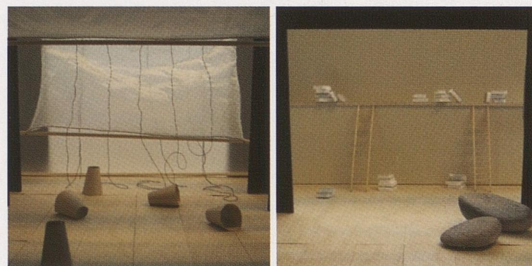
Regissør og komponist ØYVIND OSMO ERIKSEN
Scenograf og kostymedesign NORA FURUHOLMEN
Dramaturg KRISTIAN LYKKESLET STRØMSKAG
Lyddesigner ANDREAS VEIRE
Lysdesigner JOAKIM MOE RØISLAND
Maskør KATI SJØGREN
Koreograf IDA WIGDEL
Inspisient SØLVI KATRINE ANDERSEN
Regjassistent INGRID VALVIK
Sufflør GUDRUN ROSSNES
Rekvisitører WENCHE SOLGÅRD/
KARI HILLESUND

Frisør INGER HERMANSEN
Påkledere HEIDI WÅGAN/SUSANNE HETTY
Sceneteknisk ansvarlige KAARE JENSEN

MARIUS FOLDØY

Åndeverdenen

KATERINA JÆGER, BENDIK LILLEBØ FURUBOTN,
RENO-MARÉE MUREN, ODA OLAVE NORDLI,
BORGHILD RANGNES HOMLONG, VETLE LAUSTEIN,
ULRIKKE REIN, LARS SCHEEN JACOBSEN, OLIVER SELHEIM,
SIMEN SMITH, MATHIAS VELKEN OPSANGER,
GLENN ANDRÉ VISTE BØE, FREDRIK VÅLAND FUSDAHL,
VETLE ØKLAND

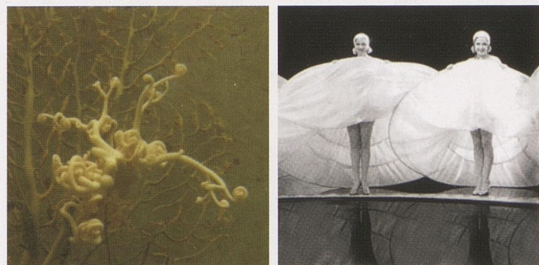

Forestillingen varer i ca. 2 timer og 20 minutter inklusiv pause. Alle kostymer og dekorasjoner er produsert ved RO GALAND TEATER.
For mer informasjon se www.rogaland-teater.no

PREMIERE LØRDAG 24. JANUAR 2009 HOVEDSCENEN

EN NY OG FAGER VERDEN

Av Michael Evans

Shakespeare skrev *Stormen* i 1611, den gang koloniseringen av den nye verden skjøt fart. Sin vane tro har Shakespeare flettet inn flere dagsaktuelle hendelser, ikke minst en av tidens største skipshavarier – og en mirakuløs redning.

2. juni 1609 satte 550 modige engelskmenn kurs mot den nye verden i vest. De forlot havnebyen Plymouth i strålende sol, på vei til Englands nye koloni i Virginia, Jamestown. Kolonien hadde eksistert i knapt to år, og de nye kolonistene skulle få fart på bl.a. tobakksproduksjonen der. De 550 – mest menn, men også noen kvinner og barn – utgjorde den hittil største gruppe utvandrere fra Europa til den nye verden. De fylte syv store seilskip. Flaggskipet *Sea-Venture* var det største og mest moderne av dem.

Seilaset gikk godt, inntil flåten nådde farvannet ved øya Bermuda, kjent blant sjøfolk som Djeveløya, ca 100 mil fra nærmeste fastland. Da blåste det plutselig opp til orkan, og skipene ble spredt. Flaggskipet ble blåst mot klippene, mens de seks andre klarte så vidt å styre mot Virginia og kom vel fram noen dager senere. Alle regnet med at *Sea-Venture* var blitt knust til pinneved og at alle de 150 passasjerene var omkommet.

Men ni måneder senere, den 23. mai 1610, kunne kolonistene i Jamestown se to mindre fartøy komme seilende mot land – med de skipbrudne i god behold. Det viste seg at kapteinen på *Sea-Venture* hadde klart å styre skipet mot land, men før det ble knust mot klippene hadde alle kommet seg trygt i land.

Det gikk gjetord om denne bragden, og den var årets store samtaleemne i England. En reiseberetning om den ble bestselger. Reisefortellinger var en av datidens største litterære sjanger. Sylvester Jordains *A Discovery of the Bermudas* gikk i mange opplag.

På øya hadde kolonistene ikke bare klart å overleve, de fikk også laget to små seilskip av vrakrestene. Mat var forbausende lett å skaffe seg: både kokosnøtter og squash fantes overalt, og villsvin og sjøskillpadder lot seg fange uten større vanskeligheter. Øya var ubebodd, så vidt en kunne se. Men man mente å høre djevlerv og andre onde vesener hyle om natten, da helst når vinden blåste som verst. Bortsett fra frykten for å påkalle seg de onde makters vrede, hadde de havarerte det forbausende godt i den fagre nye verdenen som skjebnen hadde ført dem til.

KANNIBAL OG CALIBAN

Blant de mer grusomme ting europeiske oppdagelsesreisende mente å finne i den nye verdenen var kannibaler: Selve ordet har vi fra ingen ringere enn Christoffer Columbus. Han spurte noen av de første indianere han traff i Karibia hva de kalte seg selv. De svarte galibi, som på deres språk betydde modige menn. Columbus, som jo trodde han var kommet til Asia, tolket lyden dit hen at de var undersåtter til den store herskeren Kublai-khan.

Ordet gikk inn i spansk i formen caniba og stod på trykk for første gang på engelsk i boka Voyages i 1599, en populær beretning om oppdagelsesreiser. 12 år senere lagde Shakespeare sin egen vri på ordet da han skulle gi den usiviliserte Caliban navn.

Hvor utbredt kannibalisme faktisk var, strides antropologene om. Men det regnes for sikkert at Columbus' første kontakter i den nye verden ikke praktiserte kannibalisme, hverken som matauk eller som ritual. Likevel tikket det inn mange rapporter om menneskeetere i den nye verden. En grunn kan være at Dronning Isabella av Spania hadde bestemt at bare de stammene som var kannibaler kunne taes som slaver. England lagde tilsvarende lover for sin slavehandel, også når det gjaldt afrikanere.

Da var det kanskje ikke så rart at europeere så kannibaler overalt.

Øyvind Osmo Eriksen, regissør og komponist

Øyvind Osmo Eriksen har gått regilinjen på Statens Teaterhøgskole, og våren 2005 vakte han berettiget oppsikt med sin diplomoppgave på Nationaltheatrets Malersal med August Strindbergs *Kreditoren*. Siden 2005 har han på den ene siden vist en gledelige evne til å få et helt ungt publikum i tale, og på den andre har han, på tampen av Ibsenåret, gitt ett av Ibsens mest spilte stykker en tolkning som er intens, original og nyskapende og samtidig 100 prosent trofast mot Ibsens tekst. Øyvind Osmo Eriksen fikk i 2007 to Hedda-priser; den første for regien av Henrik Ibsens *Gjengangere* på Hålogaland Teater og den andre for Årets barne- og ungdomsforestilling *Betre utan ball* på Det Norske Teater; hvor han hadde regi og musikk. Høsten 2008 hadde han regien på *Glamour for Goebbels* i Festiviteten i Haugesund, en forestilling om den norske skuespilleren Kirsten Heibergs virke i Tyskland. Øyvind Osmo Eriksen er også komponist og har laget musikk til alle sine sceneoppsetninger hittil.

Nora Furuholmen, scenograf og kostymedesigner

Nora Furuholmen er utdannet møbeldesigner med hovedfag fra KHiO (2005). Hun har hatt mange scenografi- og kostymeoppdrag på norske teaterscener; blant andre *Mio min mio* av Astrid Lindgren på Hålogaland Teater (2006), *Gjengangere* av Ibsen på Hålogaland Teater og *Betre utan ball* av Glenn Belden på Det Norske Teater; som fikk Hedda-prisen som beste barneforestilling 2007. På Rogaland Teater har hun vært scenograf og kostymedesigner på *Bullshot Crummond* (2002), *Cooking with Elvis* (2007) og *The New Electric Ballroom* av Enda Walsh (2007) Hun har også hatt scenografi og kostymer på Rogaland Teaters produksjoner for Dramatikkfestivalen, *Kongen* (2006) og *Sommerfuglhorning* (2007). Furuholmen fikk Hedda-pris for beste scenografi for *Gjengangere* i 2007. Hun har også mottatt flere priser og utmerkelse for sin møbeldesign. I 2008 hadde hun scenografi og kostymer på *Blasted* på Hålogaland Teater. Høsten 2008 hadde Furuholmen kostymedesign i forestillingen *Askepott og Lillemus-mei* ved Rogaland Teater.

Joakim Moe Røisland, lysdesigner

Joakim Moe Røisland er eventprodusent, designer og kreativt overhode i produksjonsbyrået Medvind. Han har produsert flere av de største arrangementene i Norge. Siden 1995 har han jobbet med lysdesign og var tilknyttet Nationaltheatret som lysdesigner i perioden 1994–2005. Han ble tildelt Hedda-prisen for beste lysdesign i 2007 for sitt arbeid med oppsetningen av Ibsens *Gjengangere* på Hålogaland Teater. Han var lysdesigner på oppsetningen *Betre utan ball* på Det Norske Teater som fikk Hedda-prisen for beste barneforestilling samme år. Moe Røisland hadde også lysdesign på Riksteatrets forestilling *Dansefeber*. Forrige gang han var på Rogaland Teater var på *New Electric Ballroom* i Kjellertheatret (2007).

Andreas Veire, lyddesigner

Andreas Veire fra Stavanger er frilans lyddesigner. Han har i hovedsak arbeidet med lyddesign på teaterforestillinger, men har også arbeidet en periode som lyddesigner tilknyttet jazzmiljøet i Oslo. I den forbindelse har Veire også turnert rundt i Norge med jazzmusikere. Veire har vært tilknyttet Rogaland Teater gjennom mange år, og blant mange produksjoner han har hatt lyddesign på, kan vi nevne *Mesteren og Margarita*, *Carmen* og *Amadeus* (2005), *Frøken Julie* (2006) og jubileumsforestillingen for Barne- og ungdomsteatret, *Det tusende hjertet* av Tore Renberg, til musikk av Janove Ottesen i Kaizers Orchestra i 2007.

Kati Sjøgren, maskør

Kati Sjøgren er fra Finland, bosatt i Bergen og er utdannet maskør og parykkmaker. Hun arbeidet tidligere i mange år på Den Norske Opera, men er nå fast ansatt på Den Nationale Scene i Bergen, hvor hun for tiden er i permisjon. Kati Sjøgren har også jobbet mye med distrikt-opera i Norge, blant annet ved Operaen i Kristianund, ved Opera Nordfjord i Nordfjordeid og ved Ringsakeroperaen i Brummundal. I 2006 var hun maskør på Robert Wilsons *Peer Gynt*, som var et samarbeid mellom Den Nationale Scene i Bergen og Det norske Teater. Forestillingen ble vist i Oslo og under Festspillene i Bergen. Høsten 2008 var Sjøgren maskør på Den nye opera i Bergen sin storsatsing Richard Wagners *Den flygende hollender*, før hun kom til Rogaland Teater hvor hun er engasjert som maskør både på Shakespeares *Stormen* og von Mayenburgs *Øyelys*.

Audun Sandem, Ferdinand

Audun Sandem er fra Oslo og gikk på Romerike folkehøgskole før han begynte på Teaterhøgskolen i Oslo (KHIO). Her gikk han ut våren 2008. Høsten 2008 spilte Audun rollen som Jarl Harald i den kritikerroste forestillingen *Sigurd Slembe* av Bjørnstjerne Bjørnson, på Teatret Vårt i Molde.

Jan Sælid, Caliban

Jan Sælid var ansatt ved Nationaltheatret og Torshovteatret i perioden 1996 til 2002. Her spilte han blant annet i Ibsens *Kongsemnerne* (1996), Tsjekhovs *Måken* (1998), Krogs *På solsiden* (2000), *Tolvskillingsoperaen* av Brecht (2000) og *Antikvariatet* av Jo Strømgren (2003). De fleste kjenner ham nok bedre gjennom sine roller i en rekke norske filmer og tv-serier de siste årene: Ulrik Imtiaz Rolsens *Izzat*, TV2s *Fox Grønland* og NRK-seriene *Sejer – se deg ikke tilbake*, *Svarte penger, hvite løgner*, humorserien *Etaten* og til sist satsingen *Kodenavn Hunter*. I 2007 hadde Jan Sælid rollen som Annas ektemann Karenin i Toltojs *Anna Karenina*, og senere samme år hadde han regi på Rogaland Teaters bidrag til Dramatikkfestivalen, *Sommerfuglhonning*. I 2008 spilte han Goggen i *Verdløse menn* av Christopher Nielsen ved Thorshovteatret, deretter medvirket han i *Volpone – en komedie uten kjærlighet*, og i en *Folkefiende* på Nationaltheatret.

Katrine Dale, Miranda

Katrine Dale har utdanning i film- og tvproduksjon fra Noroff Instituttet (2003-2005) og korstudium ved Griegakademiet i Bergen. Hun har erfaring som skuespiller fra Den Nationale Scene, NRK Radioteatret og Sogn og Fjordane Teater (SoFT). Hun har blant annet medvirket i *Seks personer søker en forfatter* (DNS 2001), *Festen* (DNS 2002), *Bitre Blomster* (Radioteatret 2003), *Billy Bryants kafé* (SoFT 2006) og *Storm frå Nordvest* (SoFT, 2007). I tillegg har hun vært regjassistent på Bobbie Peers' film *Sniffer* (2005), som vant Gullpalmen i Cannes for beste kortfilm i 2006. Høsten 2007 spilte Dale Oda i *Kiellands Gift* og våren 2008 spilte hun i *Mann = Mann*, begge på Rogaland Teater. Sistnevnte forestilling ble i august 2008 tildelt Heddaprisen som Årets teaterprosjekt.

Foto: EMILE ASHLEY Grafisk utforming: MINE SEREN Programredaksjon: ARNE NØST, MICHAEL EVANS, INGRID MILDE, KRISTIAN LYKESLET STRØMSKAG,
ØYVIND OSMO ERIKSEN, NORA FURUHOLMEN, MINE SEREN, JAN EGIL ØVERLAND, (red.)
Ansvarlig utgiver: ARNE NØST Trykk: BRYNE STAVANGER OFFSET

Ida Wigdel, koreograf og danser

Ida Wigdel fra Jørpeland har bachelor i moderne dans og samtidsdans fra KHiO i 2006. Siden har hun vært frilans danser og koreograf. Wigdel er med i Ingun Bjørnsgaards produksjon *Poppea*, medvirket i Dans Design's *Juv* og *Mot himlaleite*, turnerte med *Z- I love you hunnybunny* av Francesco Scavetta, medvirket i *Morgenfuglen* av Hege Haagenrud, vist utdrag fra *Volven* av Kjersti Alveberg (åpn. av Nasjonalbiblioteket) og har jobbet med Sigrid Edvardsen og Arne Berggren. Som skapende danse-kunstner har hun bl.a. laget dansefilmen *August etc* med kompaniet Haagenschmagen (Ida Wigdel og Janne-Camilla Lyster), og *Three Pieces* med kompaniet Olmaidka-line (Ida Wigdel, Kristina Søetorp og Ole Martin Meland).

Julie Drønen Ekornes, danser

Julie avsluttet BA studiet i moderne dans og samtidsdans ved Statens Balletthøgskole (KHiO) i 2007. Hennes danserfaring strekker seg fra *Time: not taken* koreografert av Linda Birkedal, (*Dansens Hus* i Oslo, 2007) og *spiegel in spiegel* koreografert av Sølvi Edvardsen (*Kulturkirken Jakob* og *Oslo Rådhus*, 2006).

Videre har hun hatt oppdrag for fotograf Merethe Wessel Berg, som førte til separatutstillingen *Movement* i Fotografiens hus (2006) og en rekke samarbeid med koreografen Thomas Glans i Fredrikstad og Halden.

Kristina Søetorp, danser

Kristina Søetorp er fra Oslo, og gikk ut av Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO) med bachelor i moderne dans og samtidsdans i 2006. Hun har siden jobbet som frilans danser. I tre år har Søetorp arbeidet med Dans Design i den store utendørs *Peer Gynt* – forestillingen *Juv* (2006-2008). Siden har hun medvirket i to produksjoner med koreograf Eva Cecilie Richardsen, Kreutzerkompani – produksjonene *Irre* (2006) og *I've got places to go, right* (2007). Videre har hun to ganger samarbeidet med gruppen Zero Visibility corp med koreograf Ina Christel Johannessen. Først med forestillingen *37.7*, som ble vist under åpningen av *Dansens Hus* i Oslo (2008), og sist med forestillingen *It was november* (høsten 2008). Kristina Søetorp er også aktiv i dansekompaniet Olmaidka-line, som hun driver sammen med Ida Wigdel og Ole Martin Meland.

Program kr 30,-

Depotbiblioteket

Stormen

09sd03171

ConocoPhillips

SpareBank
SR-BANK

ROGALAND
TEATER